

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH
A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SYSTÉM A SPECIFIKA
VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ
BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ**

Autor práce: Jaroslav Křivánek

Studijní obor: BPČ

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Karel Krykorka

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlu Krykorkovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

1. ÚVOD	6
1.1. CÍLE PRÁCE	7
1.1.1. Vysvětlení pojmu bezpečnostní sbor	7
1.1.2. Charakteristika jednotlivých bezpečnostních sborů.....	7
1.1.2.1. Policie České republiky	7
1.1.2.2. Hasičský záchranný sbor České republiky	7
1.1.2.3. Vězeňská služba České republiky.....	7
1.1.2.4. Další bezpečnostní sbory	7
1.1.3. Nutnost vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů.....	8
1.1.4. Specifika vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů.....	8
1.1.5. Zmapování systému vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů.....	8
1.1.6. Zhodnocení systému vzdělávání z hlediska jeho účelnosti a aktuálnosti	8
2. OBSAH A CHARAKTER PRÁCE JEDNOTLIVÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ... 9	
2.1. SEZNÁMENÍ S POJMEM BEZPEČNOSTNÍ SBOR	9
2.2. VYJMENOVÁNÍ A STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ	9
2.3. CHARAKTERISTIKA BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ.....	10
2.3.1. Charakter práce jednotlivých bezpečnostních sborů	10
2.3.1.1. Policie České republiky.....	10
2.3.1.2. Hasičský záchranný sbor České republiky	11
2.3.1.3. Vězeňská služba České republiky.....	12
2.3.1.4. Další bezpečnostní sbory.....	14
3. VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ	16
3.1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ	16
3.1.1. Vzdělávání	17
3.1.1.1. Počáteční vzdělávání	18
3.1.1.2. Vzdělávání dospělých.....	18
3.1.1.3. Další vzdělávání	19
3.1.1.4. Celoživotní vzdělávání	19
3.1.1.5. Formální vzdělávání	20
3.1.1.6. Neformální vzdělávání	20
3.1.1.7. Informální vzdělávání.....	20
3.1.2. Andragogika	21
3.2. ZÁKLADNÍ STUPNĚ VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ JEDNOTLIVÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ. 21	
3.2.1. Policie České republiky	21
3.2.1.1. Základní odborná příprava.....	21
3.2.2. Hasičský záchranný sbor České republiky.....	23
3.2.2.1. Odborná způsobilost a příprava	23
3.2.2.2. Druhy kurzů.....	25
3.2.3. Vězeňská služba České republiky.....	29
3.2.3.1. Základní odborná příprava.....	29

3.3. PRAKTICKÁ ČÁST VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ.....	32
3.3.1. <i>Policie České republiky</i>	32
3.3.1.1. Modelová situace.....	33
3.3.2. <i>Hasičský záchranný sbor České republiky</i>	33
3.3.2.1. Modul IV - PRAXE.....	33
3.3.3. <i>Vězeňská služba České republiky</i>	34
3.3.3.1. Praktická příprava.....	34
3.4. DALŠÍ MOŽNOSTI A STUPNĚ VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ JEDNOTLIVÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ A JEJICH VYMEZENÍ	35
3.4.1. <i>Policie České republiky</i>	35
3.4.1.1. Policejní akademie České republiky.....	35
3.4.1.2. Vyšší policejní škola a střední policejní škola ministerstva vnitra v Praze.....	36
3.4.1.3. Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově	37
3.4.2. <i>Hasičský záchranný sbor České republiky</i>	37
3.4.2.1. Vysoká škola báňská – Technická univerzita	37
3.4.3. <i>Vězeňská služba České republiky</i>	38
4. ZÁVĚR.....	39
4.1. ZHODNOCENÍ PRÁCE A NAPLNĚNÍ CÍLŮ.....	39
4.2. ZAMYŠLENÍ NAD SYSTÉMEM VZDĚLÁVÁNÍ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ	39
5. POUŽITÁ LITERATURA	41
5.1. LITERÁRNÍ ZDROJE	41
5.2. ZÁKONY A JINÁ NAŘÍZENÍ.....	41
5.3. ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	42
6. ABSTRAKT.....	43
7. ABSTRACT	44

1. ÚVOD

Vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů je důležitou složkou přípravy na kvalitní výkon služby v zájmu státu. Znalost zákonů, aktuálních nařízení a vyhlášek, týkající se konkrétní pracovní pozici ve státním sektoru, je skutečným základem pro praxi ve služebním poměru. V této bakalářské práci jsem si vybral pouze některé bezpečnostní sbory. Zaměřuji se na vzdělávání příslušníků Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky, Hasičského a záchranného sboru České republiky.

Toto téma jsem si zvolil zejména proto, že mám za sebou dva roky služebního poměru u Vězeňské služby ČR a tudíž je mi systém vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů blízký.

Tato bakalářská práce má charakterizovat jednotlivé bezpečnostní sbory, vysvětlit specifika a zmapovat celý systém vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů, vysvětlit charakter práce jednotlivých státních sektorů. Dále jsem si dal za cíl zhodnotit celý systém vzdělávání všech bezpečnostních složek, objevit nedostatky a popřípadě navrhnout jejich nápravu.

Všechny tyto ozbrojené složky „zastřešuje“ zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků, ve znění pozdějších předpisů. Dále jsou to zákony, nařízení a vyhlášky, které upravují činnost, pravomoci a povinnosti jednotlivých bezpečnostních složek státu.

1.1. Cíle práce

1.1.1. Vysvětlení pojmu bezpečnostní sbor

Chci vysvětlit pojem bezpečnostní sbor, popsat co je jeho obsahem.

1.1.2. Charakteristika jednotlivých bezpečnostních sborů

Je nutné znát charakteristiky bezpečnostních sborů a náplň jejich práce, aby došlo k pochopení a popsání jejich vzdělávání, obsahu a potřeb.

1.1.2.1. Policie České republiky

Rád bych charakterizoval Policii České republiky jako bezpečnostní sbor, aby bylo možno pochopit potřeby obsah práce tohoto sboru, který se neomezuje jen na represí, ale i preventivní aktivity.

1.1.2.2. Hasičský záchranný sbor České republiky

V tomto cíli charakterizuji Hasičský záchranný sbor České republiky, jehož náplň poněkud vybočuje z rámce práce dalších sborů, kterými se zabývám, přesto se však v mnohém těchto sborů dotýká a činnost těchto sborů často spočívá v kooperaci či pomoci.

1.1.2.3. Vězeňská služba České republiky

Zde popisuji charakteristiku Vězeňské služby České republiky, která opět podobně jako PČR byt' je vnímána jako represivní sbor, nebo spíše nástroj represe, neplní pouze tyto úkoly, ale v některých ohledech působí i v oblastech primární, sekundární a terciální prevence.

1.1.2.4. Další bezpečnostní sbory

Pro přehlednost zde uvedu příklady dalších bezpečnostních sborů, kterými se však ve své práci nebudu zabývat, neboť tyto sbory vesměs působí v utajení a o náplni práce i systému jejich vzdělávání je k dispozici jen velmi málo informací, přičemž jejich ověření je přinejmenším problematické.

1.1.3. Nutnost vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

Ve své práci se pokusím vysvětlit nutnost vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů, důvody proč musí být příslušník bezpečnostního sboru vzdělán, celoživotně vzděláván a proč by na tomto procesu měl mít zájem a být zainteresován.

1.1.4. Specifika vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

V této části budu popisovat specifika vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů, neboť jejich vzdělávání není zcela shodné se vzděláváním majoritní populace. Vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů má svá specifika, která se pokusím objasnit.

1.1.5. Zmapování systému vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

V této části práce nastíním základní systém vzdělávání pro příslušníky bezpečnostních sborů České republiky. Popíšu a vysvětlím jak základní úroveň, která je nezbytná pro vykonávání základních činností, při nástupu příslušník k bezpečnostnímu sboru, tak i další úrovně, které tvoří nadstavbu a umožňují další osobní a profesní růst příslušníka.

1.1.6. Zhodnocení systému vzdělávání z hlediska jeho účelnosti a aktuálnosti

Zde se zamyslím nad klady a zápory systému vzdělávání, posoudím jeho účelnost a aktuálnost. Pokusím se nestranným okem vystihnout a popsat klady i výrazné zápory s přihlédnutím k aktuálnímu stavu, ve kterém se česká společnost nachází a jejíž potřeby by vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů mělo reflektovat.

2. Obsah a charakter práce jednotlivých bezpečnostních sborů

2.1. Seznámení s pojmem bezpečnostní sbor

Bezpečnostní sbor je složka státu, která zajišťuje ochranu života a zdraví lidí, majetku a další důležité úkony, které z práv a povinností jednotlivých složek vyplývají.

V této bakalářské práci jsem si vybral pouze některé bezpečnostní sbory, které zde popisuji. Jedná se o Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Vězeňskou službu České republiky a Bezpečnostní informační službu, kterou z důvodu utajení popisuji pouze okrajově. Bezpečnostní složky státní správy jsou vojensky organizovány. Příslušníci ve služebním poměru zastávají tabulková místa, na která jsou dosazováni především podle úrovně vzdělání a délky praxe v oboru, což se poté odráží na služebním označení, které je odvislé od těchto aspektů. Příslušnost k danému bezpečnostnímu sboru je dána uniformami, které má každá státem řízená bezpečnostní složka odlišné. Služební práva a povinnosti uniformovaných příslušníků opravňují k používání určitých úkonů, které jsou zákonem vymezeny.

2.2. Vyjmenování a stručná charakteristika bezpečnostních sborů

Moje práce se zabývá těmito bezpečnostními sbory: Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor a Vězeňská služba. Ve výčtu rovněž uvádím i další bezpečnostní sbory, u kterých uvádím pouze stručné informace, které jsou poskytovány veřejnosti, tudíž se nezabývám vzděláváním těchto bezpečnostních sborů.

2.3. Charakteristika bezpečnostních sborů

2.3.1. Charakter práce jednotlivých bezpečnostních sborů

2.3.1.1. Policie České republiky

Policie České republiky byla jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky zřízena dne 15. července roku 1991 přeměnou Veřejné bezpečnosti Sboru národní bezpečnosti zákonem číslo 283/1991 Sbírky, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Její postavení v současné době upravuje zákon číslo 273/2008 Sbírky, o Policii České republiky, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2009. Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR.¹ Policisté jsou ve služebním poměru, který je upraven zákonem číslo 361/2003 Sbírky.

Mezi hlavní úkoly Policie České republiky patří ochrana bezpečnosti a pořádku ve společnosti, prosazování zákonnosti, ochrana práva a svobody osob, preventivní působení proti trestné a jiné protiprávní činnosti a snaha o její předcházení a rovněž usilování o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

Policie je rozdělena do útvarů, z nichž každý má svůj specifický charakter činnosti. Z důvodu velmi složité a obsáhlé struktury, která by si zasloužila vlastní práci, pouze vybírám některé hlavní útvary.

Hlavní útvary Policie České republiky:

- Služba pořádkové a železniční policie, která je založena na obchůzkové a hlídkové činnosti, dochází ke kontaktu s veřejností, proto je důležité rychlé a správné rozhodování a spolupráce příslušníků.
- Služba kriminální policie a vyšetřování (SKPV) vyšetřuje a objasňuje úmyslnou trestnou činnost a jeho pachatele, pátrá po pohřešovaných osobách a zjišťuje příčiny provozních havárií a výbuchů. Zahrnuje v sobě více podsložek, jako jsou například

---

¹ Policie ČR, [cit. 5. září 2009], dostupné na WWW:
<http://www.policie.cz/clanek/povinne-zverejnovane-informace-136591.aspx>

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV (ÚOOZ), Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV (ÚOKFK), Národní protidrogová centrála SKPV (NPC), Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV (ÚDV), Útvar speciálních činností SKPV, Útvar zvláštních činností SKPV atp.

- Služba dopravní policie zejména dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu, šetří dopravní nehody a projednává přestupky atp.
- Ochranná služba policie zajišťuje ochranu chráněných osob, diplomatických objektů atp.
- Služba cizinecké a pohraniční policie má za úkol kontrolu povolování vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, odhalování nelegálního pohybu atp.
- Útvar rychlého nasazení (URNA) je specifický útvar pro boj proti terorismu.

2.3.1.2. Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky patří mezi základní složky Integrovaného záchranného systému (IZS) a jeho hlavním posláním je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mnohých mimořádných událostech. Spolupracuje při plnění svých úkolů s ostatními složkami IZS i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.

Dle zákona o integrovaném záchranném systému velitel zásahu má při provádění záchranných a likvidačních prací rozsáhlé pravomoci. Může mj. zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídít evakuaci osob nebo stanovit jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí, velitel zásahu je rovněž ze zákona oprávněn vyzvat právnícké a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Firmy a občané mají ze zákona povinnost tuto žádost o pomoc při řešení mimořádné události vyslyšet.²

Činnost Hasičského záchranného sboru ČR zajišťují jednotky požární ochrany. Jednotkou požární ochrany se rozumí organizovaný systém tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.).

---

² Hasičský záchranný sbor České republiky, Integrovaný záchranný systém, [cit. dne 8. září 2009], dostupné na WWW: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>

Základním posláním jednotek požární ochrany je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací.

Při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací se použije krizová komunikace, což je přenos informací mezi státními orgány, územními samosprávnými orgány a mezi složkami integrovaného záchranného systému za využití prostředků hlasového a datového přenosu informací veřejné telekomunikační sítě i vybrané části neveřejných telekomunikačních sítí.

Poskytovatelé služeb v oblasti komunikací jsou povinni spolupracovat s Ministerstvem vnitra při přípravě a řešení způsobu krizové komunikace a jednotného evropského čísla tísňového volání.³

Příslušníci Hasičského záchranného sboru musí být velmi rychlí a obětaví, neboť právě oni bývají u většiny havárií a mimořádných událostí jako první, právě proto život postižené osoby většinou závisí na správnosti a rychlosti poskytnuté pomoci, na správném vyhodnocení situace a na odborném zakročení v co nejkratším časovém úseku.

2.3.1.3. Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba České republiky zajišťuje výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody v rozsahu stanoveném zákonem č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážní České republiky ve znění pozdějších právních předpisů, ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.

Příslušník je povinen plnit služební povinnosti a úkoly vyplývající pro něj ze zákonů a z dalších obecně závazných právních předpisů a z rozhodnutí a příkazů nadřízených.

Příslušník je povinen jednat s osobami ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody vážně a rozhodně, respektovat jejich práva, zabraňovat krutému nebo

---

³ Zákon č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 18

důstojnost ponižujícím zacházení s těmito osobami i mezi nimi navzájem a působit k naplňování účelu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

Při provádění služebních zákroků a služebních úkonů je příslušník povinen dbát cti a důstojnosti osob, s nimiž jedná, i své a nepřipustit, aby těmto osobám vznikla bezdůvodná újma a aby případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem.

Příslušník ve službě je povinen zakročit, pokud páchá osoba ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody trestný čin nebo kázeňský přestupek, popřípadě je-li důvodné podezření z jeho páchání, dále pokud maří osoba ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody účel výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody a je-li narušován pořádek nebo ohrožována bezpečnost v prostorách Vězeňské služby, věznice pro místní výkon trestu, soudu, státního zastupitelství nebo ministerstva, nebo při předvádění a eskortách osob z výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

Příslušník není povinen provést služební zákrok:

- je-li pod vlivem léků nebo jiných látek, které závažným způsobem snižují jeho schopnost jednání,
- není-li k jeho provedení odborně vyškolen nebo vycvičen, ač povaha zákroku takové vyškolení nebo vycvičení vyžaduje,
- brání-li tomu důležitý zájem služby. Vyžadují-li to okolnosti, je příslušník povinen v těchto případech učinit jiná opatření nezbytná k provedení služebního zákroku, zejména bez odkladu vyrozumět svého nadřízeného.

Příslušník, který plní úkoly vězeňské stráže, je povinen i v době mimo službu v mezích stanovených tímto zákonem a dalšími obecně závaznými právními předpisy provést služební zákrok nebo jiná potřebná opatření, páchá-li osoba ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody trestný čin nebo kázeňský přestupek, jímž je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek.

Příslušník je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl při plnění služebních úkolů nebo v souvislosti s nimi a které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami.

Ministr je oprávněn zprostit příslušníka povinnosti mlčenlivosti.

Mezi hlavní oprávnění příslušníka Vězeňské služby patří požadování vysvětlování, kdy příslušník je oprávněn požadovat vysvětlení od vězňených osob pro odhalení trestného činu nebo kázeňského přestupku, popřípadě k vypátrání osoby prchající z výkonu trestu nebo vazby odnětí svobody. Dalším oprávněním je osobní prohlídka a jiné podobné úkony, které může příslušník na vězňené osobě požadovat. Příslušník také může zajistit odnětí věci, pokud ji má u sebe vězňená osoba neoprávněně nebo pokud byla věc již dříve prohlášena za propadlou nebo zabranou. Dalším úkonem je kontrola osob a věcí. Týká se to osob, které vstupují do objektu věznice, budov soudů, státního zastupitelství a ministerstva. Příslušník smí v těchto případech zjišťovat totožnost, prohlížet zavazadla a věci, kontrolovat jejich vozidla vjíždějící do těchto prostor.

Mezi důležité činnosti příslušníků Vězeňské služby České republiky patří pronásledování a pátrání po prchajících osobách z výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Všichni příslušníci, kterým nebrání jiný důležitý zájem služby mají povinnost tyto osoby bezprostředně pronásledovat a konat vše pro to, aby byli dopadeni. V případě, že prchající osoby ztratí příslušníci Vězeňské služby České republiky z dohledu, nastupuje svoji činnost Policie České republiky, která tyto případy přebírá.

Dalšími činnostmi příslušníků tohoto ozbrojeného bezpečnostního sboru jsou služební zákroky pod jednotným velením, které řídí velitel zákroku rozhodující o volbě použití donucovacích prostředků a střelné zbraně.

V neposlední řadě je důležitá rovněž součinnost a spolupráce s ostatními bezpečnostními službami, kdy Vězeňská služba ČR spolupracuje především s Policií ČR a dalšími bezpečnostními sbory při odhalování trestných činů, pátrání po hledaných osobách, při ochraně pořádku a bezpečnosti v budovách soudů.⁴

2.3.1.4. Další bezpečnostní sbory

Jak jsem již dříve zmínil, bezpečnostních sborů je více, patří sem např. ÚZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace, jehož práce je veřejnosti asi nejvíce utajena a existence tohoto sboru je veřejnosti poměrně málo známa. Ve výčtu bezpečnostních sborů jsem neopomenul také na Bezpečnostní informační službu České republiky,

---

⁴ KOVÁRNÍK, L. Vězeňská služba, [cit. dne 15. listopadu 2009], dostupné na WWW: http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/6-2009/vezenska_sluzba.htm

ovšem popíšu pouze její fungování a nadále se jí nebudu více zabývat z důvodu utajení informací.

Oblasti, kterými se Služba zabývá, vymezuje zákon o zpravodajských službách ČR (č. 153/1994 Sb.). Bezpečnostní informační služba slouží státu, nikoli politickým stranám a dodržování lidských práv při výkonu zpravodajské činnosti kontroluje zvláštní orgán parlamentu. Bezpečnostní informační služba ČR nemůže nikoho zadržet, zatknout, vyslýchat ani obvinít a nesmí získávat informace nad rámec své působnosti.

Většinu své práce musí BIS vykonávat utajeně. I přesto je velmi důležité, aby tím nebyla narušena komunikace této služby s veřejností. Kdokoliv se může na tento bezpečnostní sbor obrátit s dotazem nebo důležitým poznatkem, podpora ze strany občanů je tedy důležitá.⁵

Podle zákona o zpravodajských službách ČR (č. 153/1994 Sb.) se Bezpečnostní informační služba zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním informací, které řeší hrozby terorismu, aktivity ohrožující bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy státu, činnost cizích zpravodajských služeb na našem území, záměry nebo činy mířící proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR, aktivity organizovaného zločinu, činnosti ohrožující utajované informace atp.

Bezpečnostní informační služba nepracuje plošně, ale zabývá se pouze oblastmi vymezenými zákonem o zpravodajských službách (č. 153/1994 Sb.). Pouze z těchto oblastí má právo získávat a shromažďovat zpravodajské informace, které následně analyzuje a vyhodnocuje. Služba odhaluje, popisuje a snaží se otupovat případná nebezpečí v předstihu. A to na rozdíl od policie, která vstupuje do hry až v okamžiku, kdy je trestný čin spáchán. Úkolem BIS není tedy shromažďovat důkazy umožňující někoho zatknout a dostat před soud, ale o možné hrozbě vědět, včas před ní varovat a vhodnými kroky jí eliminovat. Bezpečnostní informační služba ČR se zodpovídá státu a to konkrétně vládě a prezidentovi republiky.

Bezpečnostní informační služba je výlučně zpravodajskou organizací, která nemá výkonnou pravomoc. Nemůže nikoho zadržet, zatknout, vyslýchat, nemůže nic prikazovat, k čemukoli nutit. Obrátí-li se Služba na občana s určitým dotazem, je zcela na jeho rozhodnutí, zda vyhoví nebo odmítne. Služba také o ničem nerozhoduje. Konkrétní reakce na výstupní informace je výhradně v kompetenci adresátů.

---

⁵ Bezpečnostní informační služba ČR, [cit. 10. říjen 2009], dostupné na WWW: <http://www.bis.cz/poslani-zasady-kredo.html>

Pro BIS je velmi důležité přísné dodržování zákona. Při sběru informací je BIS oprávněna používat zpravodajské prostředky, spolupracovat s osobami jednajícími v její prospěch (agenty). Řadu poznatků získává z otevřených zdrojů, je v kontaktu s policií a intenzivně komunikuje s domácími i zahraničními partnerskými organizacemi. Služba se ale neuzavírá ani před veřejností a snaží se nalézat cesty, které jí umožňují s občany komunikovat.

3. Vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

V této části práce se zaměřuji na vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů, které vychází ze vzdělávání obecně a dále ze vzdělávání dospělých. Nejprve začnu teoretickými východisky, poté budu pokračovat popisem základních stupňů vzdělávání, praktickou část vzdělávání a nakonec rozpracuji možné další vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů České republiky.

Velmi výstižně vystihuje ve své publikaci Jiří Plamínek význam vzdělanosti lidí ve společnosti: „I když jednotlivý vzdělaný člověk může být poctivý i nepoctivý, vzdělaná společnost musí být v průměru slušnější než nevzdělaná. Podvodníci totiž mohou být úspěšnější než poctiví lidé do té doby, dokud ve svém okolí najdou dostatek nevzdělaných tupců.“⁶

3.1. Teoretická východiska vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

Pojmy vzdělání a vzdělávání patří v andragogické praxi mezi ty nejčastěji používané. Z odborné literatury však víme, že jejich obsahový význam není již tak jednoznačně vymezen, jako i jejich běžné používání ve společnosti a zejména ve vzdělávací politice v České republice.

Vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů má multioborový charakter, tudíž je zde spousta vědních disciplín, které jsou spjaté se všemi bezpečnostními složkami. Mezi vědní obory, které nacházejí uplatnění ve všech bezpečnostních sborech, patří především psychologie, sociální psychologie, psychiatrie, penologie, právo, sociální pedagogika apod.

---

⁶ PLAMÍNEK, J. Vzdělávání dospělých, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2010, s. 17

3.1.1. Vzdělávání

Vzdělávání je souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání, výuky a studia specifických vědomostí. Vzdělávání jednotlivce začíná po narození a pokračuje během života. Některé teorie rovněž hovoří o tom, že vzdělání začíná už před porodem, někteří rodiče se snaží svému potomkovi pouštět hudbu nebo na něj mluvit v domnění, že právě toto příznivě ovlivňuje vývoj plodu dítěte. Pro některé lidi úsilí a úspěchy denního života poskytují mnohem víc informací než běžná škola. Členové rodiny si mohou prohlubovat své vzdělání mnohem více, než se může zdát, i když rodinné vyučování může fungovat velmi neformálně.

Dostupné kvalitní vzdělávání je základním předpokladem pro vyspělou a úspěšnou společnost. Ve většině případů se mnoha zemích v důsledku ekonomické krize šetří právě v tomto sektoru, vzdělávání. Přitom je to jeden z nejdůležitějších (ne-li vůbec nejdůležitější) aspektů, které rozhodují o budoucnosti daného státu, o budoucí prosperitě a hodnotnosti společnosti. Investice do vzdělávacích institucí, do zlepšení systému vzdělávání a vyzdvižení a posílení pedagogů a to především v platovém měřítku, na tyto cíle a spoustu dalších by měl být kladen mnohem větší důraz, než je tomu doposud. Tajemství dobře organizovaných, fungujících států je především ve správném určení priorit, které mají koncepční charakter. Ve vzdělávání dřímá obrovský potenciál, tento aspekt si mnozí lidé vůbec neuvědomují. Veškeré finance, které jdou na podporu vzdělávání jsou velmi správným krokem k lepší budoucnosti, neboť gramotná a vzdělaná společnost znamená úspěšný a lépe fungující stát.

Kvalitní vzdělanost příslušníků bezpečnostních sborů je nejdůležitějším faktorem pro správné a rychlé rozhodování, pro umění jednat s lidmi, pro pochopení a důsledné dodržování zákonů, které upravují práva a povinnosti členů bezpečnostních celků. Tlak na vzdělanost všech příslušníků ve služebním poměru poslední roky značně rostl a to zejména díky stále modernější technice, která na jejich činnost dohlíží. Kamerové systému jsou v dnešní době takřka na každém rohu, tudíž je jakékoliv jednání státních zaměstnanců mnohem více vidět, než tomu bývalo v minulosti. Příslušník ve službě si nemůže dovolit sebemenší přehmat nebo omyl, neboť zákony hovoří jasně. Je nesmírně důležité, aby všichni členové bezpečnostních sborů byli řádně vyškoleni, vycvičeni, a aby jejich znalost zákonů, upravujících výkon služby, byla dokonalá. I sebemenší chyba příslušníka pracujícího ve státním sektoru, která se dostane na světlo veřejnosti, vrhá obrovský stín na všechny bezpečnostní celky.

3.1.1.1. Počáteční vzdělávání

Počáteční vzdělávání zahrnuje veškeré formální vzdělávání v rámci vzdělávací soustavy (primární, sekundární a terciární), probíhá zejména v mladém věku, může být ukončeno kdykoli po splnění povinné školní docházky, a to buď vstupem na trh práce, nebo přechodem mezi ekonomicky neaktivní obyvatele. Počáteční vzdělávání tedy zahrnuje:

- *Základní vzdělávání* (primární a nižší sekundární stupeň), které má všeobecný charakter a kryje se zpravidla s dobou plnění povinné školní docházky.
- *Střední vzdělávání* (vyšší sekundární stupeň), které má všeobecný nebo odborný charakter, je ukončeno maturitní zkouškou, výučním listem nebo závěrečnou zkouškou. Součástí středního vzdělávání je v ČR i tzv. nástavbové studium pro absolventy středního vzdělávání s výučním listem ukončené maturitní zkouškou.
- *Terciární vzdělávání* zahrnuje široké spektrum vzdělávací nabídky následující zpravidla po vykonání maturitní zkoušky. Poskytuje specializované vzdělávání odborné nebo umělecké. Náleží k němu vysokoškolské vzdělávání uskutečňované univerzitami a vysokými školami, vyšší odborné vzdělávání uskutečňované vyššími odbornými školami a částečně i vyšší odborné vzdělávání v konzervatořích.

3.1.1.2. Vzdělávání dospělých

Vzdělávání dospělých, jako subsystém celoživotního učení, zahrnuje vzdělávání všeobecné, ale i vzdělávání profesní, které probíhá zpravidla po dosažení příslušného stupně vzdělání. V tomto duchu můžeme říci, že umožňuje participaci všech jedinců na rozvoji společnosti, ale i aktivní kontrolu sociálních, ekonomických a politických změn. Vzdělávání dospělých je tedy iniciátor a zároveň kritická reflexní instance společenských změn. Tato jiná role vzdělávání vnesla do současné civilizace nový trend, bez kterého vyspělá společnost nemůže již existovat. Vzdělávání není už jen „nástrojem“, ale stalo se neoddelitelnou součástí života jedince a společnosti. Trend „nadhárodní“ propojenosti nedovolí jedné zemi zaostávat za druhou.⁷

---

⁷ VETEŠKA, J. Kompetence ve vzdělávání, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2008, s. 16

3.1.1.3. Další vzdělávání

Další vzdělávání probíhá po dosažení určitého stupně vzdělání, resp. Po prvním vstupu vzdělávajícího se jedince na trh práce. Může být zaměřeno na různorodé spektrum vědomostí, dovedností, znalostí, zkušeností a kompetencí důležitých pro uplatnění v pracovním, občanském, ale i osobním životě.

Jedná se o proces zaměřený na poskytování vzdělávání po absolvování určitého školského vzdělávacího stupně. Další vzdělávání se dále člení na:

- *Profesní vzdělávání* (užívá se i termín další profesní vzdělávání, které zahrnuje kvalifikační vzdělávání, periodické vzdělávací akce a rekvalifikační vzdělávání). Kurikulum v profesním vzdělávání je orientováno na získávání kvalifikací s cílem udržení zaměstnanosti.
- *Občanské vzdělávání*
- *Zájmové vzdělávání*

3.1.1.4. Celoživotní vzdělávání

Celoživotní učení je v dnešní době vnímáno jako nezbytný proces vedoucí k aktivní zaměstnanosti a uplatnění se jedince na trhu práce. Všechny členské státy Evropské unie včetně České republiky se tímto klíčovým aspektem zabývají a určují efektivní rámec pro podporu strukturálních reforem (ekonomických, školských a sociálních). Zásady celoživotního učení byly ve vyspělých zemích přijaty v rovněž politické. Některé státy, na doporučení Evropské unie, rozvíjejí svoje národní strategie pro celoživotní učení, aby politická opatření umožnila všem občanům aktivně se zapojit do procesu učení, včetně zvýšení investic do tohoto projektu.

Celoživotní učení je v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení, definováno jako „veškeré všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání a odborná příprava, neformální vzdělávání a informální učení v průběhu života, jejichž výsledkem je zdokonalení znalostí, dovedností a schopností v osobní, občanské, sociální nebo se zaměstnáním související perspektivě.“

Celoživotnímu učení, ale i zvyšování kvalifikace a rozvoji klíčových kompetencí je věnována pozornost, neboť přímo souvisí s uplatněním člověka na trhu práce (zaměstnatelnost). Tento trh je složitý, vyžaduje nových odborností, dovedností a

schopností. S narůstajícími nároky na pracovní pozice, s globalizací, s informačně-technologickou a znalostní společností (vyhledávání informací, následná syntéza a umění prezentovat výsledky) a stresovými situacemi se řada lidí těžko vyrovnává. S tlakem moderní společnosti se v nějaké formě potýká každý z nás.⁸

3.1.1.5. Formální vzdělávání

Formální vzdělávání je realizováno ve vzdělávacích institucích, zpravidla ve školách. Legislativa vymezuje funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby evaluace formálního vzdělávání. Zahrnuje na sebe navazující vzdělávací stupně – základní, střední a vysokoškolské – a absolventi jednotlivých stupňů získají potvrzení – vysvědčení, diplom, certifikát apod.

3.1.1.6. Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání se realizuje formou kurzů, seminářů apod. zpravidla v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, neziskových organizacích, ale i klasických školách. Je tedy zaměřeno na získávání vědomostí, dovedností, zkušeností a kompetencí, které mohou jedinci zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění. Neformální vzdělávání, které nevede k získání uceleného stupně vzdělávání, zahrnuje např. kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy, kurzy autoškoly, ale také krátkodobá školení a přednášky (legislativní změny, povinná školení zaměstnanců atd.).

3.1.1.7. Informální vzdělávání

Informálním vzděláváním (učením) se rozumí proces získávání vědomostí, osvojování dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, rodině a ve volném čase. Zahrnuje rovněž sebevzdělávání, ale učící se jedinec nemá

---

⁸ VETEŠKA, J. Kompetence ve vzdělávání, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2008, s. 13-14

možnost si ověřit nabyté znalosti. Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla nesystematické a institucionálně nekoordinované.⁹

3.1.2. Andragogika

Vy výčtu pojmů týkajících se vzdělávání je nutné zmínit i andragogiku. Je to věda o výchově dospělých, vzdělávání dospělých a péči o dospělé. V oblasti výchovy a vzdělávání se zabývá zvláštnostmi působení pedagogických zákonitostí na dospělé populaci, definuje osobnost dospělého ve výchovném a vzdělávacím procesu, definuje systém výchovy a vzdělávání dospělé populace, jakož i zvláštnosti ve vztahu k ostatním pedagogickým a společenským vědám.

Na obsah pojmu i obsah andragogiky jako vědecké disciplíny nejsou dosud názory sjednoceny. Bývá většinou chápána jako synonymum pojmu vzdělávání dospělých, popřípadě jako věda o vzdělávání dospělých.

Andragogika je vědou reálnou, neustále se vyvíjí a dostává se do podvědomí stále širší veřejnosti. Dříve neznámý pojem se nyní stává běžně užívaným slovem ve sféře vzdělávání.¹⁰

3.2. Základní stupně vzdělávání příslušníků jednotlivých bezpečnostních sborů

V této části popisují základní stupně vzdělávání jednotlivých bezpečnostních sborů, které by samy o sobě zasloužily vlastní diplomovou či jinou práci.

3.2.1. Policie České republiky

3.2.1.1. Základní odborná příprava

Nástupní výcvik

První část základní odborné přípravy je obsahově stejná pro všechny policisty ze služeb pořádkové, dopravní, železniční policie v délce jednoho měsíce bezprostředně před zahájením základní odborné přípravy ve střední policejní škole ministerstva vnitra.

---

⁹ VETEŠKA, J. Kompetence ve vzdělávání, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2008, s. 20-22

¹⁰ PALÁN, Z. Lidské zdroje, Výkladový slovník, Academia, 1. vydání, Praha, 2002, s. 16-17

Cílem první části odborné praxe je:

- Zvýšenou psychickou a fyzickou zátěží ověřit vhodnost posluchače pro práci u Policie ČR.
- Získat návyky pro službu příslušníků Policie ČR.
- Pomocí emocionálních prožitků navázat vztah k Policii ČR.

Absolvováním první části odborné přípravy splní policista:

- kritéria stanovená pro přidělení služební zbraně Policie ČR,
- naučí se správně reagovat na služební povely,
- porozumí základním povinnostem policisty a naučí se potřebě zvyšovat svoji fyzickou kondici.

První část základní odborné přípravy je ukončena předáním osvědčení pro přidělení služební zbraně, formou slavnostního aktu.¹¹ Délka této části kurzu je jeden měsíc.

Další částí přípravy policisty na výkon povolání je střední policejní škola. Škola má nejvíce času a možností k realizaci výuky a přípravy policistů a zejména na této části vzdělání závisí, jak kvalitně připraveni přicházejí noví policisté do praktického výkonu služby.

Po SPŠ následuje druhá část Základní odborné přípravy (ZOP). Tato část je do značné míry odvislá od představ a rozhodnutí, které učiní nařízený funkcionář policistů, zpravidla krajský ředitel. Tato část by měla obsahovat praktický výcvik formou modelových situací, přednášky různých specialistů a zejména odbornou praxi na nejrůznějších útvarech PČR. Každá policejní škola poskytuje příslušníkům PČR odlišné druhy ZOP, a to zejména z hlediska jejich dalšího umístění, či chceme-li z hlediska jejich další specializace.

Mezi Střední policejní školy Ministerstva vnitra ČR, patří:

- SPŠ Brno
- SPŠ Holešov

---

¹¹ Policie České republiky, Základní odborná příprava, [cit. dne 28. listopadu 2009], dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/zakladni-odborna-priprava.aspx>

- SPŠ Jihlava
- SPŠ Pardubice
- SPŠ Praha – Hrdlořezy
- SPŠ Praha – Ruzyně

Pro účely této práce vynechávám SPŠ Pardubice a SPŠ Praha –Ruzyně, které nenabízejí standardní vzdělávání, tak jak o něm bylo psáno výše, ale různé specializační kurzy, zvláště ZOP a zejména kurzy orientované na službu na Službě kriminální policie a vyšetřování. Tato část Základní odborné přípravy je časově nejdéší, neboť trvá pět měsíců.

Základní odborná příprava dále pokračuje dvou měsíční účastí na některé z policejních služeben, kde absolvent získává cenné zkušenosti, které pro výkon činnosti policisty nutně potřebuje.

Celý modul Základní odborné přípravy je zakončen zkouškou, která má ověřit, jak se noví příslušníci Policie České republiky seznámili s právními úpravami, které vymezují povinnosti a oprávnění všech příslušníků tohoto ozbrojeného bezpečnostního sboru.

3.2.2. Hasičský záchranný sbor České republiky

3.2.2.1. Odborná způsobilost a příprava

Příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky získává odborné znalosti a praktické dovednosti odbornou přípravou k získání nebo k prodloužení odborné způsobilosti, a to studiem a absolvováním kurzů uvedených v tabulce č. 1 v Pokynu ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, odpovídajících jeho skutečnému služebnímu zařazení na příslušnou funkci, při dodržení podmínek dále uvedených. Příslušnou funkcí pro účely tohoto pokynu se rozumí funkce a činnosti uvedené ve sloupci „Služební zařazení“ tabulky č. 1.

Absolvent studijního oboru „Strojník požární techniky“ ukončeného maturitní zkouškou splňuje odbornou způsobilost v rozsahu kurzu pod pořadovým číslem 1 tabulky č. 1 (Vstupní příprava příslušníků HZS ČR – VPP) po dobu 5 let od data úspěšného vykonání maturitní zkoušky, pokud učební osnovy studijního oboru korespondují s požadavky učebních osnov pro vstupní přípravu příslušníků.

Absolvent Střední odborné školy požární ochrany a Vyšší odborné školy požární ochrany MV ve Frýdku-Místku („SOŠ PO a VOŠ PO“) splňuje odbornou způsobilost v rozsahu kurzu pod pořadovým číslem 1, 3 až 5, 7 až 9 tabulky č. 1 po dobu 5 let od data úspěšného vykonání maturitní zkoušky nebo absolutoria. U kurzu s pořadovým číslem 9 to platí, pokud součástí studia byla i ochrana obyvatelstva, plánování a krizové řízení.

Absolvent bakalářského studia a magisterského studia, který ukončil studijní obor v souladu s požadavky „Ověřovacího studijního programu pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany určeného pro vysokoškolské studium“ („ověřovací program“), způsobilost v rozsahu kurzu pod pořadovým číslem 1, 3 až 5, 7 až 13 tabulky č. 1 po dobu 5 let od data úspěšného vykonání státní závěrečné zkoušky. U kurzu s pořadovým číslem 9 a 13 to platí, pokud součástí studia byla i ochrana obyvatelstva, plánování a krizové řízení.

Absolventi škol uvedení v odstavci 3 až 5 (dále jen „absolventi škol“) obdrží osvědčení o odborné způsobilosti nejdříve s dokladem o ukončení studia. Dokladem o ukončení studia se rozumí maturitní vysvědčení (např. SOŠ PO MV), vysvědčení o absolutoriu VOŠ PO MV nebo diplom vysoké školy, která splnila požadavek ověřovacího programu /např. Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava, studijní obor technika požární ochrany a bezpečnost průmyslu („TPO a BP“). Osvědčení o odborné způsobilosti absolventům škol vydává SOŠ PO a VOŠ PO nebo vzdělávací zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR, u kterého absolventi škol prováděli ověřovací program nebo splnili odbornou způsobilost na funkci hasič, a to v rozsahu kurzu pod takovým pořadovým číslem tabulky č. 1, které odpovídá jejich skutečnému služebnímu zařazení u HZS ČR.

Příslušníci a absolventi škol nejpozději do pěti let od data získání odborné způsobilosti si prodlouží platnost osvědčení o odborné způsobilosti absolvováním kurzu k prodloužení odborné způsobilosti odpovídajícímu jejich skutečnému služebnímu zařazení. Platnost osvědčení o odborné způsobilosti se prodlužuje na dalších pět let, vždy od data skončení platnosti předchozího osvědčení, pokud úspěšně absolvovali kurz k prodloužení odborné způsobilosti:

a) před skončením platnosti osvědčení o odborné způsobilosti, nebo

b) po skončení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti, jestliže byla jejich přihláška do příslušného kurzu ve stanoveném termínu řádně zaevidována vzdělávacím zařízením MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Pokud uběhlo více jak 5 let ode dne vydání osvědčení o odborné způsobilosti a jeho platnost nebyla prodloužena, musí příslušníci a absolventi škol absolvovat kurz k získání odborné způsobilosti odpovídající jejich skutečnému služebnímu zařazení na příslušnou funkci. Stejná podmínka platí pro absolventy škol, pokud v průběhu 5 let od skončení studia nebyli služebně zařazeni u HZS ČR.

Uchazeč o absolvování kurzu k získání nebo prodloužení platnosti odborné způsobilosti musí splnit podmínky pro zařazení do tohoto kurzu. Doklady o splnění těchto podmínek předkládá při nástupu do kurzu. Současnou vykonávanou funkci a praxi potvrzuje služební funkcionář.

Absolventi škol musí splňovat také podmínky požadované praxe v závislosti na skutečném služebním zařazení.

Dosažená odborná způsobilost zahrnuje i odbornou způsobilost získanou v kurzech, jejichž absolvování bylo podmínkou pro zařazení do kurzů k získání nebo prodloužení odborné způsobilosti na příslušnou funkci.

3.2.2.2. Druhy kurzů

Kurzy uvedené v tabulce č. 1 se obsahově dělí na kurzy:

- a) k získání osvědčení o odborné způsobilosti označené písmenem A, které obsahují odbornou přípravu a ověření k získání odborné způsobilosti na dobu pěti let,
- b) k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti označené písmenem B, které obsahují přípravu a ověření k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti na dalších pět let.

Kurzy uvedené v tabulce č. 1 se ukončují zkouškou odborné způsobilosti před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR, v němž se kurz koná, nebo ředitelem SOŠ PO a VOŠ PO. Úspěšní absolventi obdrží osvědčení o odborné způsobilosti odpovídající jejich skutečnému služebnímu zařazení na příslušnou funkci s platností pět let ode dne vydání. Dnem vydání se rozumí den splnění závěrečné zkoušky odborné způsobilosti. Za práci zkušební komise odpovídá předseda zkušební komise. Za vydání osvědčení o odborné způsobilosti a jejich evidenci odpovídají ředitelé vzdělávacích zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR a ředitel SOŠ PO a VOŠ PO.

Při ověřování odborné způsobilosti se vychází z učebních osnov kurzů k získání odborné způsobilosti (označené písmenem A) a z norem znalostí pro vybrané funkce vydaných zvláštním předpisem, které představují základní objem požadovaných odborných znalostí a praktických dovedností pro příslušnou funkci.¹²

Tabulka č. 1 obsahující seznam kurzů pro dané služební zařazení

Poř. čís.	Služební zařazení	Název kurzu
1.	Základní odborná příprava pro všechny příslušníky po vzniku služebního poměru a odborná příprava pro získání odborné způsobilosti pro příslušníky na funkci hasič (nebo se služební hodností <i>referent, vrchní referent a asistent</i>) a ostatní příslušníky, kterým není stanoven k získání nebo prodloužení odborné způsobilosti kurz pod pořadovým číslem 2 až 14.	Vstupní příprava příslušníků HZS ČR (VPP)
2.	Hasič - strojník (Příslušník na úseku strojní služby se služební hodností <i>asistent</i>)	Strojníků (ST)
3.	Velitel družstva Velitel čety Velitel stanice HZS kraje bez plnění úkolů k obci s rozšířenou působností Příslušník na úseku IZS a výkonu služby kromě odborných služeb zařazený do povolání inspektor PO, KŘ, IZS, OO a CNP (dále jen „inspektor“) (Příslušník na úseku IZS a výkonu služby kromě odborných služeb se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů na úseku IZS v kurzu VPP	Taktické řízení (TR)
4.	Hasič technik - chemická služba Příslušník na úseku chemické služby zařazený do povolání inspektor nebo komisař PO, KŘ, IZS, OO a CNP (dále jen „komisař“) do plat. tř. 11 (Příslušník na úseku chemické služby se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů z oblasti chemické služby v kurzu VPP	Chemická služba (T-CHS)
5.	Hasič technik - technická služba Příslušník na úseku technické služby zařazený do povolání inspektor nebo komisař do plat. tř. 11 (Příslušník na úseku technické služby se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů z oblasti technické služby v kurzu VPP	Technická služba (T-TS)

¹² Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 23. února 2005 k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

6.	Hasič technik - strojní služba Příslušník na úseku strojní služby zařazený do povolání inspektor nebo komisař do plat. tř. 11 (Příslušník na úseku strojní služby se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů z oblasti strojní služby v kurzu VPP	Strojní služba (T-STŠ)
7.	Hasič technik - spojová služba Příslušník na úseku spojové služby zařazený do povolání inspektor nebo komisař do plat. tř. 11 (Příslušník na úseku spojové služby se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů z oblasti spojení v kurzu VPP	Spojová služba (T-SP)
8.	Hasič technik-operační řízení. Hasič technik-operační technik pro příjem zpráv na lince 112 Příslušník na úseku operačního řízení zařazený do povolání inspektor nebo komisař do plat. tř. 11 (Příslušník na úseku operačního řízení se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů z oblasti operačního řízení v kurzu VPP	Operační řízení I (OPŘ I)
9.	Příslušník na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování zařazený do povolání inspektor (Příslušník na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování se služební hodností <i>vrchní asistent, inspektor a vrchní inspektor</i>) Lektor odborných předmětů na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování v kurzu VPP	Požární prevence, ochrana obyvatelstva a plánování I (POP I)
10.	Velitel stanice HZS kraje s plněním úkolů státní správy k obci s rozšířenou působností v oblasti IZS a PO Řídící důstojník Velící důstojník směny jednotky HZS kraje Řídící pracovník na úseku IZS a výkonu služby Ředitel územního odboru HZS kraje Ředitel technického a účelového zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR a jeho zástupce Ředitel kanceláře generálního ředitele HZS ČR, ředitel kanceláře ředitele HZS kraje Příslušník na úseku IZS a výkonu služby kromě odborných služeb zařazený do povolání komisař plat. tř. 12 nebo rada PO, KŘ, IZS, OO a CNP (dále jen „rada“) (Příslušník na úseku IZS a výkonu služby kromě odborných služeb se služební hodností <i>komisař, vrchní komisař a rada</i>) Lektor odborných předmětů na úseku IZS v kurzech pod pořadovým číslem 1 až 14	Takticko-strategické řízení (TSŘ)

11.	Vedoucí strojní služby Vedoucí spojové a informační služby Vedoucí chemické služby Vedoucí technické služby Příslušník na úseku služeb zařazený do povolání komisař plat. tř. 12 nebo rada (Příslušník na úseku služeb se služební hodností <i>komisař, vrchní komisař a rada</i>) Lektor odborných předmětů v oblasti služeb v kurzech pod pořadovým číslem 1 až 14	Řízení služeb (ŘS)
12.	Operační důstojník se samostatnou rozhodovací činností s územní, krajskou nebo celostátní působností Příslušník na úseku operačního řízení zařazený do povolání komisař plat. tř. 12 nebo rada (Příslušník na úseku operačního řízení se služební hodností <i>komisař, vrchní komisař a rada</i>) Lektor odborných předmětů na úseku operačního řízení v kurzech pod pořadovým číslem 1 až 14	Operační řízení II (OPŘ II)
13.	Pracovník na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování zařazený do povolání komisař nebo rada (Příslušník na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování se služební hodností <i>komisař, vrchní komisař a rada</i>) Lektor odborných předmětů na úseku požární prevence, ochrany obyvatelstva a plánování pro kurzy pod pořadovým číslem 1 až 14	Požární prevence, ochrana obyvatelstva a plánování II (POP II)
14.	Ředitel HZS kraje, náměstek ředitele HZS kraje Ředitel SOŠ PO a VOŠ PO a jeho zástupce, ředitel vzdělávacího zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR a jeho zástupce Generální ředitel HZS ČR, náměstek generálního ředitele HZS ČR (Řídicí pracovník HZS ČR se služební hodností <i>vrchní rada nebo vrchní státní rada</i>)¹³	Strategické řízení (SŘ)

---

¹³ Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 23. února 2005 k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

Příslušníci, zaměstnanci podniku a velitelé, strojníci a technici speciálních služeb ostatních jednotek požární ochrany mohou své funkce vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí.

Příslušníci, zaměstnanci podniku a členové dobrovolných jednotek požární ochrany mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů až po absolvování základní odborné přípravy.

Zaměstnanci podniku a členové dobrovolných jednotek požární ochrany jsou povinni se zúčastňovat v určeném rozsahu odborné přípravy. Zúčastňují-li se odborné přípravy členové dobrovolných jednotek požární ochrany ve své pracovní době, považuje se to za překážku na straně zaměstnance z důvodu jiných úkonů v obecném zájmu.

Odborná příprava zahrnuje teoretickou přípravu, praktický výcvik a tělesnou přípravu. Součástí odborné přípravy je i požární sport.

Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a prokazuje se osvědčením. Ověřování odborné způsobilosti a vydávání a odnímání osvědčení o odborné způsobilosti provádí

a) ministerstvo u příslušníků, velitelů, strojníků a techniků speciálních služeb jednotek hasičských záchranných sborů podniků a u osob vykonávajících službu v jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí a v jednotkách sborů dobrovolných hasičů podniků jako svoje zaměstnání,

b) hasičský záchranný sbor kraje u velitelů a strojníků dobrovolných jednotek požární ochrany,

c) velitelé jednotek hasičských záchranných sborů podniků u zaměstnanců podniku.¹⁴

3.2.3. Vězeňská služba České republiky

3.2.3.1. Základní odborná příprava

Základní odborná příprava příslušníků Vězeňské služby České republiky se skládá ze dvou částí, teoretická část a řízená praxe. Délka obou fází se často mění a to v závislosti na stavu počtu příslušníků dané organizační složky. V minulosti již

---

¹⁴ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 72

několikrát docházelo ke zkracování Základní odborné přípravy nových příslušníků ve služebním poměru z důvodů nedostatku strážných a dozorců ve věznicích a soudech.

Každý nově přijatý člen této ozbrojené složky se nejprve účastní tzv. řízené praxe na pozici služebního místa, na které byl ustanoven. Po celou tuto dobu, která trvá od 1 do 3 měsíců, je tento příslušník povinen si nejprve osvojit základní práva a povinnosti příslušníka Vězeňské služby ČR, seznámit se s úkoly na svém služebním zařazení apod. V této části po nástupu se každý nový člen musí naučit základní právní úpravy, které jsou pro výkon činnosti v oblasti vězeňství klíčové a musí je znát i nově nastoupivší lidé do služebního poměru. Z vlastní zkušenosti vím, že se jedná především o tato témata: použití střelné zbraně, donucovací prostředky, použití donucovacích prostředků, omezení při použití donucovacích prostředků, povinnosti při doprovodu osoby i motorového vozidla ve střeženém objektu atd. V tomto období je především úkolem vězeňského lektora-instruktora, aby nové příslušníky tyto a mnohé další povinnosti naučil. Formou písemek a ústního přezkoušení se poté ověřuje znalost těchto důležitých a pro výkon služby zcela základních a klíčových pojmů a definic ze zákonů, nařízení a vyhlášek.

Druhá část Základní odborné přípravy se často liší svoji délkou. Po „poznávací“ části ve své mateřské věznici nebo soudní budově odjíždějí noví příslušníci do školícího střediska pro Vězeňskou službu ČR, do Stráže pod Ralskem. Zde se nachází Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR (IVVS ČR), který má za úkol připravit nové členy bezpečnostního sboru na tolik náročnou a zodpovědnou práci, jakou bezesporu strážníci a dozorcí vykonávají. Většinou bývá délka této části 3 měsíční. Zajímavostí je to, že tato teoretická část je rozdělena na 3 části, které jsou vyplněny praxí, která se vykonává zpravidla v místě svého nástupu. V prvním soustředění je třeba se naučit základní právní úpravy, které se k tomuto zaměstnání vztahují. Velká váha se dává na znalost práv a povinností příslušníků a vězněných osob, což je třeba důsledně a neomylně dodržovat. Druhá část je důležitá z hlediska utřídění a prohloubení znalostí a dovedností nabytých z prvního bloku. Ve třetí části dochází k přípravě na závěrečné zkoušky, které se konají poslední týden a které prověřují znalosti všech nově příchozích členů VSČR. Při těchto zkouškách je přítomna komise, která je zpravidla tříčlenná. Úspěšné splnění závěrečných zkoušek je nezbytnou povinností pro zařazení na služební místo svého nástupu. Každý úspěšný absolvent obdrží vysvědčení a certifikát, který opravňuje k použití služební zbraně pro výkon služby.

Po 3 letech služby se musí všichni příslušníci dostavit k vykonání služební zkoušky, která je obdobou závěrečné zkoušky. Její zvládnutí je důležité pro možnost podpisu nové smlouvy na dobu neurčitou a postup do vyšší tarifní třídy.

Profil absolventa:

Základní odborná příprava typu „A“ (ZOP/A) se zaměřuje především na všestrannou přípravu příslušníka, na jeho první profesní orientaci ve Vězeňské službě ČR.

Zahrnuje také složky rozumové, mravní, tělesné, estetické a environmentální výchovy. Učební plán je sestaven tak, aby si nastupující příslušník osvojil nejen zákony, předpisy a nařízení upravující výkon služby vězeňské a justiční stráže, ale zároveň si uvědomoval psychologické, etické i výchovné aspekty výkonu služby.

Zvládá tyto základní vědomosti, dovednosti a návyky:

- orientace v právním řádu ČR,
- zvládnutí právních norem vymezujících činnost Vězeňské služby ČR a zacházení s odsouzenými a obviněnými a ostatními klienty VS ČR,
- orientace v mezinárodních úmluvách a pravidlech upravujících zacházení s vězni,
- respektování práv osob ve výkonu vazby a výkonu trestu a jejich dodržování,
- přehled o současných trendech v pojetí vězeňství a metodách práce s uvězněnými,
- uplatňování znalostí z psychologie a pedagogiky, základních etických zásad a pravidel kulturního chování při práci s vězni,
- schopnost tvořivého myšlení, empatie a komunikačních dovedností,
- dovednosti potřebné k poznání a regulování vlastních kvalit potřebných pro osobní i profesní život,
- dodržování zásad profesní etiky a lidských práv při styku s vězňenými osobami, veřejností,
- zvládání chování vedoucího k vytváření dobrých vztahů na pracovišti.¹⁵

---

¹⁵ Projekt Základní odborná příprava příslušníků – A, schváleno dne 22. září 2006 genmjr. Mgr. Ludkem Kulou, s. 2

3.3. Praktická část vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů

Praktická část vzdělávání nově přijatých příslušníků bezpečnostních sborů je částečně opomíjenou, ale přitom mimořádně důležitou částí vzdělání, proto ji ve své práci věnuji samostatné kapitoly. Praktické dovednosti a poznatky si příslušník bezpečnostního sboru neosvojí ve školní lavici, ale jedině praktickým výcvikem, modelovými situacemi a nebo praxí samotnou. Nechat však vše na praxi a doufat, že příslušník bezpečnostního sboru dokáže samostatně aplikovat teoretické poznatky, by bylo naivní a především velmi riskantní. Proto úloha praktické výuky a modelových situací roste a dle mého názoru i nadále bude růst.

3.3.1. Policie České republiky

Praktická část vzdělávání nově přijatých policistů je součástí Základní odborné přípravy a vykonává se po absolvování Střední policejní školy. Tato část by měla obsahovat praktický výcvik formou modelových situací, přednášky různých specialistů a zejména odbornou praxi na nejrůznějších útvarech Policie České republiky.

Praxe je nenahraditelnou součástí Základní odborné přípravy nových příslušníků. Je nutné být prakticky připraven na výkon služby.

Druhá část základní odborné přípravy je zaměřena na odborné a sociální kompetence. Je obsahově stejná pro všechny policisty ze služeb pořádkové, dopravní a železniční policie. Ve školním policejním středisku je realizována v délce dvou měsíců.

Cílem druhé části odborné praxe:

- je zvýšení sebevědomí a jistoty v rozhodování při služební činnosti,
- komplexní zvládnutí jednoduchého služebního zákroku či úkonu nebo činnosti policisty v běžné situaci výkonu funkce, na které je zařazen,
- ověření schopnosti policisty využívat získané dovednosti a znalosti při samostatném výkonu služby.

Základ druhé části odborné přípravy je tvořen realizací modelových situací a praktických cvičení vycházejících z případů běžného výkonu služby. Průběžně je pozornost soustředěna na ovládání donucovacích prostředků, střelecký výcvik, taktiku s důrazem na vlastní bezpečnost. Polovina časové dotace připadne přímému výcviku, zbývající časová dotace proběhne v řízeném výkonu služby na vybraných útvarech policie za účasti instruktorů středisek.

3.3.1.1. Modelová situace

Modelovou situací rozumíme vytvoření umělé situace, v níž jsou reprodukovány tytéž vztahy jako ve skutečnosti. Jejich zjednodušení a schematizace umožňuje analýzu (rozbor, vyhodnocení) situace.¹⁶

Didaktický cíl, k jehož dosažení je nám konkrétní modelová situace prostředkem, vychází z cílů učební jednotky, které jsou v souladu s cíli stanovenými ve Školním vzdělávacím programu. V integrované praktické výuce jsou modelové situace využívány k rozvoji strategického myšlení policistů a k nácviku taktických postupů a realizaci technických dovedností ve specifických policejních situacích.¹⁷

3.3.2. Hasičský záchranný sbor České republiky

3.3.2.1. Modul IV - PRAXE

Vstupní příprava příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky (HZS ČR) obsahuje i praktickou část, která je zařazena v tzv. modulu IV. – Praxe.

Modul IV - PRAXE-POŽÁRNÍ PREVENCE je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří budou vykonávat službu na úseku požární prevence. Je praktickým doplněním profilačního modulu III - POŽÁRNÍ PREVENCE a je koncipován tak, aby se studující v jeho průběhu seznámili s činnostmi vykonávanými u HZS kraje a získávali nejen teoretické znalosti, ale především praktické dovednosti a zkušenosti.

---

¹⁶ SKALKKA, J. a kol. Základy pedagogiky dospělých, Státní pedagogické nakladatelství, 1. vydání, Praha, 1989, s. 59-60

¹⁷ Kolektiv učitelů OMIV, Využití modelových situací v přípravě policistů, příloha časopisu Policista č. 6/2007, s. 2

U absolventů „Ověřovacího studijního programu“ navazuje modul IV - PRAXE-POŽÁRNÍ PREVENCE na teoretickou přípravu během vysokoškolského studia a modul I.

Hlavním cílem modulu IV - PRAXE-POŽÁRNÍ PREVENCE je seznámit studující se skutečnými podmínkami výkonu služby v jednotlivých oblastech působnosti HZS ČR a poskytnout jim praktické zkušenosti doplňující informace získané v ostatních modulech vzdělávacího programu. Cílem tohoto modulu je též získání vlastních zkušeností s výkonem služby v oblasti, ve které budou absolventi službu dále vykonávat. Modul IV - PRAXE-POŽÁRNÍ PREVENCE má za úkol připravit je prakticky pro vykonání závěrečných zkoušek vzdělávacího programu VPP.

Podmínkou úspěšného ukončení modulu je absolvování praxe v plném rozsahu.

Absolvování praxe potvrdí v zápočtovém listu ředitel HZS kraje, ve kterém absolvent praxi vykonal, nebo jím pověřená osoba.

Zápočtový list předloží studující nejpozději před zahájením závěrečných zkoušek lektorovi s třídnickými pravomocemi vzdělávacího zařízení, ve kterém absolvoval profilační modul III a ve kterém bude skládat závěrečnou zkoušku.¹⁸

3.3.3. Vězeňská služba České republiky

3.3.3.1. Praktická příprava

Během praktické přípravy příslušník procvičuje poznatky získané v průběhu teoretické přípravy (škola). Tato příprava probíhá dle zpracovaného plánu, který respektuje v první řadě probrané učivo, dále bude koncipován dle specifik organizační jednotky (věznice, vazební věznice, soud, státní zastupitelství). Za tuto přípravu je zodpovědný zástupce vedoucího oddělení vězeňské a justiční stráže nebo jiný pověřený zaměstnanec.

Plány pro jednotlivá soustředění praktické přípravy zpracovává organizační jednotka ve spolupráci s Institutem vzdělávání VS ČR. Při zpracování se vychází z profilace organizační jednotky, případně i funkce příslušníka. Plán obsahuje jak činnosti, tak i pracoviště (stanoviště), kde bude praktická příprava probíhat, minimální délku jednotlivé části přípravy, její posloupnost a způsob jejího hodnocení. Hodnocení

---

¹⁸ Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR, Vstupní příprava příslušníků HZS ČR, Modul IV – Praxe, Požární prevence

bude probíhat po absolvování jednotlivých částí praktické přípravy, a to na základě zpracovaných kritérií.

K zaznamenávání průběhu a výsledků praktické přípravy slouží Záznam o průběhu základní odborné přípravy, kterým je vybaven příslušník již při nástupu do služebního poměru a který je po skončení zkušební doby založen do jeho osobního spisu.

Na závěr praktické přípravy zástupce vedoucího oddělení vězeňské a justiční stráže nebo jiný pověřený zaměstnanec vyhodnotí její průběh a dosažený výsledek klasifikuje.

Doporučujeme, aby studenti v průběhu praktické přípravy měli možnost navštívit formou krátkodobých stáží jinou organizační jednotku (vazební věznice x věznice x JS), důvodem je možnost seznámit se s výkonem služby na úseku, jež daná věznice neumožňuje.¹⁹

3.4. Další možnosti a stupně vzdělávání příslušníků jednotlivých bezpečnostních sborů a jejich vymezení

Další možnosti studia příslušníků bezpečnostních sborů jsou větší než je rámec škol, které jsou pro další studium pro jednotlivé segmenty určeny. Je zde i řada vysokých škol, které mají multioborový charakter. Jedná se především o právní studia, bezpečnostně právní studia, studia psychologie atp.

Nadále je zde široká škála specializačních kurzů, které nabízejí např. jazykové a počítačové zdokonalení.

3.4.1. Policie České republiky

3.4.1.1. Policejní akademie České republiky

Policejní akademie České republiky se sídlem v Praze (PA ČR) je státní vysoká škola univerzitního typu, vůči které vykonává Ministerstvo vnitra ČR působnosti podle § 95 zákona o vysokých školách. PA ČR uskutečňuje v prezenční nebo kombinované formě bakalářský (Bc.), magisterský (Mgr.) a doktorský studijní program (Ph.D.).

---

¹⁹ Projekt Základní odborná příprava příslušníků – A, schváleno dne 22. září 2006 genmj. Mgr. Lud'kem Kulou, s. 8

Studium v každém studijním programu je ukončeno soubornou státní zkouškou z vybraných předmětů a obhajobou bakalářské, diplomové nebo disertační práce. PA ČR se člení na Fakultu bezpečnostního managementu a Fakultu bezpečnostně právní. Obě fakulty mají sídlo shodné se sídlem PA ČR.

Na PA ČR mohou studovat nejen policisté ve služebním poměru, ale i zaměstnanci ministerstva vnitra a ostatních resortů, jejichž složky rovněž uskutečňují ochranu práva. Škola je otevřena i civilním uchazečům, kteří po dosažení středoškolského vzdělání mají zájem studovat na vysoké škole s bezpečnostně právní problematikou a zvládnou náročné přijímací řízení.

Absolventi PA ČR naleznou uplatnění v odpovídajících stupních řídicích funkcí a specializovaných profesí v resortu ministerstva vnitra, Policie ČR, v obecních a městských policiích, ve Vojenské policii, Celní správě, Bezpečnostní informační službě, Vězeňské službě, ale i v soukromých bezpečnostních službách. Civilní absolventi se po ukončení studia mohou ucházet o přijetí do služebního poměru u Policie ČR nebo se uplatní jako řídicí pracovníci a specialisté při zajišťování bezpečnosti ve veřejném a soukromém sektoru bezpečnostních služeb, v průmyslu, peněžnictví a v jiných hospodářských oborech. Uplatnění nacházejí také jako pracovníci úřadů státní správy a místní samosprávy.

Studijní programy dalšího vzdělávání, koncipované jako diverzifikovaný systém krátkodobých a dlouhodobých studijních forem, jsou permanentně inovovány v návaznosti na měnící se potřeby občanské společnosti, na aktuální i dlouhodobá bezpečnostní rizika, na problematiku Evropské unie a na kvalifikační potřeby policistů a zaměstnanců resortu ministerstva vnitra.²⁰

3.4.1.2. Vyšší policejní škola a střední policejní škola ministerstva vnitra v Praze

VPS a SPŠ MV v Praze se zaměřuje na základní odbornou přípravu nově přijatých policistů pořádkové, dopravní, železniční, cizinecké a pohraniční policie a na další vzdělávání policistů v různých odborných kurzech.

Od 1. 9. 2007 poskytuje vyšší odborné vzdělávání v oboru 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost. Škola zabezpečuje rovněž výuku cizích jazyků pro

---

²⁰ Policejní akademie České republiky, [cit. dne 2. prosince 2009], dostupné na WWW: <http://www.polac.cz/>

příslušníky PČR a zaměstnance Ministerstva vnitra a Policie ČR. Plní funkci rezortní vzdělávací instituce pro úředníky Ministerstva vnitra a její Středisko pro lidská práva a profesní etiku realizuje vzdělávací aktivity směřující k výcviku policistů k respektu vůči lidským právům a profesní etice.

3.4.1.3. Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově

VPŠ a SPŠ MV v Holešově poskytuje ve čtyřletém denním studiu určeném pro žáky základních škol střední odborné vzdělávání ve studijním oboru 68-42-M/003 „Bezpečnostně právní činnost“. Dále škola připravuje v základní odborné přípravě nově přijaté policisty pro službu pořádkové, dopravní, železniční, cizinecké a pohraniční policie a policisty zařazené u ochranné služby Policie ČR. V rámci celoživotního vzdělávání se škola zaměřuje především na odborné kurzy pro službu cizinecké, pohraniční a železniční policie.

Další policejní školy:

- Vyšší policejní škola MV v Brně
- Vyšší policejní škola MV v Jihlavě
- Vyšší policejní škola MV v Pardubicích
- Školské účelové zařízení Ministerstva vnitra v Praze – Ruzyní²¹

3.4.2. Hasičský záchranný sbor České republiky

3.4.2.1. Vysoká škola báňská – Technická univerzita

Vysoká škola báňská nabízí svým absolventům široké spektrum uplatnění, mimo jiné i u bezpečnostní složky státu jako je Hasičský záchranný sbor České republiky. Na této škole se nachází spousta fakult, ze kterých poté „vznikají“ vhodní specialisté pro práci v této státní složce. Absolventi Fakulty stavební mají uplatnění jako odborníci přes statiku budov a určení nebezpečí zřícení staveb, což je funkce, která je při rozsáhlém požáru v sídelních oblastech nepostradatelná. Fakulta strojní vychovává experty vhodné pro posuzování příčin mnoha havárií, které mají za následek ztráty lidských životů a

---

²¹ Policie České republiky, Policejní školy, [cit. dne 4. prosince 2009], dostupné na WWW: <http://www.policie.cz/clanek/policejni-skoly-285327.aspx>

ohrožení zdraví obyvatel. Fakulta elektrotechniky a informatiky zase připravuje odborníky přes počítače a nejmodernější přístroje, které se v neposlední době stále více i u Hasičského záchranného sboru používají. Hornicko-geologická fakulta je důležitá z hlediska znalosti terénu, například při řešení příčin sesuvy půd a s tím spojené havárie. Fakulta metalurgie a materiálového inženýrství učí charakteristické vlastnosti látek při určité situaci, nezbytné znalosti pro analýzu a řešení nastalé havárie pro bezpečnou záchranu lidských životů. Rovněž Fakulta bezpečnostního inženýrství nachází v tomto bezpečnostním sboru své uplatnění.

Hasičský záchranný sbor České republiky potřebuje pro svoji důležitou činnost řadu odborníků a expertů v daném oboru. Svě uplatnění zde naleznou absolventi různých vysokých škol, které jsou zaměřeny na technické, přírodovědecké, fyzikální i chemické a mnohé další obory. Rozmanitost těchto oborů si lze vysvětlit širokým spektrem druhů záchranných akcí (práce s ohněm, řešení různých havárií, humanitární akce, záchranné a vyprošťovací akce atp.).

3.4.3. Vězeňská služba České republiky

Práce u Vězeňské služby České republiky vyžaduje přítomnost odborníků v oborech, které jsou spjaté s výchovou a péčí o lidi, neboť se převážně pracuje právě s vězňenskými osobami. Právě tito lidé potřebují zvláštní péči už jen kvůli prostředí, ve kterém se po delší dobu nacházejí. Nelze všechny vězně „házet do jednoho pytle“, ale je velmi důležitý individuální přístup ke každému z nich. Uplatnění zde najdou absolventi vysokých škol se zaměřením na psychologii, sociální psychologii, právo, lékařství, sociologii, speciální pedagogiku, etiku, estetiku. Zaměření speciálně na vězeňství nabízí penologie a penitenciární pedagogika. Jak je vidět, je zde zapotřebí velké množství určitým směrem zaměřené zaměstnance, kteří mají spoustu práce s vězni. Musí jim vypracovat konkrétní individuální plán zacházení, který obsahuje veškeré činnosti obsahující návštěvy, zájmové činnosti, pracovní zařazení atp. Každý speciální pedagog píše na „své“ vězně posudkové zprávy. Neméně důležitý je ve věznicích i lékařský personál, který musí zvládat stále vzrůstající počet vězňenskými osob. Především sociální psychologové musí neustále procházet školeními, neboť společnost se za poslední léta obrovským způsobem změnila, proto „stará škola psychologů“ již vůbec nestačí.

4. Závěr

4.1. Zhodnocení práce a naplnění cílů

Na závěr bych chtěl zhodnotit celou práci jako celek a posoudit, zda došlo k naplnění cílů, které jsem si na začátku stanovil. V bakalářské práci jsem se pokusil vystihnout a popsat některé hlavní složky bezpečnostních sborů v České republice. Vybral jsem si Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Vězeňskou službu České republiky a Bezpečnostní informační službu České republiky, u které jsem z důvodu utajení informací o vzdělávání a dalších podrobností uvedl pouze základní informace o činnosti, které jsou veřejně přístupné. U všech složek státní správy, kromě již zmíněné BIS, jsem se zaměřil především na jejich vzdělávání, vzdělávací systémy a stupně vzdělávání. V dnešní době, která je charakterizovaná nejmodernější technikou a oproti minulosti zvýšenými nároky na všechny příslušníky ve služebním poměru, kdy jsou neustále veřejností sledováni, je vyvíjen na každého člena bezpečnostní složky značný tlak, který tkví v důsledném dodržování zákonných nařízení, vyhlášek a nařízení. Každý, kdo chce pracovat na těchto atraktivních postech, musí s těmito fakty předem počítat. Tato profese je velice specifická a z vlastní zkušenosti vím, že „není pro každého.“

Myslím si, že jsem dostatečně naplnil cíle, které jsem si stanovil v úvodní části této práce.

4.2. Zamyšlení nad systémem vzdělávání bezpečnostních sborů

Úplně na závěr bych se rád zamyslel nad celkovým systémem vzdělávání bezpečnostních sborů v České republice. Je systém vzdělávání nastaven správně? Jsou příslušníci po základní odborné přípravě adekvátně připraveni na výkon služby „pod křídly státu“? Na mysl mi vyvstává spousta otázek, na které ovšem není vůbec jednoduché odpovědět. Já se do toho pustím a pokusím se nastínit svoje myšlenky a představy o celém systému vzdělávání a hierarchickém rozřazení příslušníků v bezpečnostních sborech.

I přes můj poměrně nízký věk, dvaadvacet let, mám za sebou již přes dva roky služebního poměru u Vězeňské služby České republiky, tudíž mám základní přehled o

situaci v ozbrojených složkách a mám na spoustu věcí vlastní názor a přesvědčení. Nejprve bych se vyjádřil k systému vzdělávání bezpečnostních složek státní správy. Základní odborné přípravy podle mého uvážení splňují své základní poslání, které tkví v přípravě nově přijatých příslušníků na služební povinnosti, které je čekají. Možná bych zmínil slabší důraz na výuku práv a povinností justiční stráže, která se učí po většinu času to, co je důležité pro vězeňskou stráž.

Co se týče systému vzdělávání, tak tady bych se zastavil u toho, co následuje po základní odborné přípravě. Po absolvování nástupního kurzu se příslušníci neúčastní takřka žádné další specializace a to bez ohledu na to, na jakou pozici postupem času „dorostou“. Určitě by nebylo na škodu postupně pomocí specializačních kurzů vytvářet budoucí kandidáty na konkrétní posty, kdy budou dopředu detailně znát své povinnosti na určité vyšší pozici. Na pozici vedoucího v každém bezpečnostním sboru bych vždy vyžadoval, aby v této funkci mohl být pouze absolvent manažerského oboru, aby naprosto a dokonale ovládal řízení lidí.

Pokud se podívám na celý vzdělávací systém globálně, pak by nebylo na škodu, kdyby se mnohem více zohlednila zkušenost a praxe příslušníka, než je tomu v dnešní době. Nyní je naprostou prioritou dosažené vzdělání, které ovšem řeší pouze stupeň vysokoškolského vzdělání a ne, v jakém oboru daná titul získal. Bezpečnostní sbory by měly vytvořit vlastní systém vzdělávání, který se bude zakládat na postupném kariéerním růstu mnohem více zohledňující zkušenost ve službách ozbrojených složek. Některé situace jsou až absurdní, neboť se někdy stává, že výběrovém řízení na vyšší místo se dává přednost vysokoškolsky vzdělanému příslušníkovi bez předchozí praxe na obdobné pozici před schopným a zkušeným členem, kterému jsou znalosti a předchozí dlouholeté praxe k ničemu.

Ovšem s optimismem v duši musím říci, že jsou zde snahy tento systém změnit, a že se snažíme postupně přibližovat západní civilizaci, od které si bereme příklad. Pevně věřím, že se postupem času vytvoří nový a propracovanější systém vzdělávání, který bude spravedlivěji řešit situace na vyšších postech.

5. Použitá literatura

5.1. Literární zdroje

PLAMÍNEK, J. Vzdělávání dospělých, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2010, 320 s., ISBN: 978-80-247-3235-0

VETEŠKA, J. Kompetence ve vzdělávání, Grada Publishing, a.s., 1. vydání, Praha, 2008, 160 s., ISBN: 978-80-247-1770-8

PALÁN, Z. Lidské zdroje, Výkladový slovník, Academia, 1. vydání, Praha, 2002, 290 s., ISBN: 80-200-0950-7

SKALKA, J. a kol. Základy pedagogiky dospělých, Státní pedagogické nakladatelství, 1. vydání, Praha, 1989, ISBN: 80-04-21636-6

Kolektiv učitelů OMIV, Využití modelových situací v přípravě policistů

Projekt Základní odborná příprava příslušníků – A, schváleno dne 22. září 2006
genmjr. Mgr. Luděk Kulou

Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR,
Vstupní příprava příslušníků HZS ČR, Modul IV – Praxe, Požární prevence

5.2. Zákony a jiná nařízení

Zákon č. 239/2000 Sb., O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 23. února 2005 k odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky

5.3. Elektronické zdroje

Policie ČR, [cit. 5. září 2009], dostupné na WWW:

<http://www.policie.cz/clanek/povinne-zverejnovane-informace-136591.aspx>

Hasičský záchranný sbor České republiky, Integrovaný záchranný systém, [cit. dne 8. září 2009], dostupné na WWW: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>

Bezpečnostní informační služba ČR, [cit. 10. říjen 2009], dostupné na WWW:

<http://www.bis.cz/poslani-zasady-kredo.html>

JUDr. Libor Kovárník, PhD., Vězeňská služba, [cit. dne 15. listopadu 2009], dostupné na WWW:

http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/6-2009/vezenska_sluzba.htm

Policie České republiky, Základní odborná příprava, [cit. dne 28. listopadu 2009], dostupné na WWW:

<http://www.policie.cz/clanek/zakladni-odborna-priprava.aspx>

Policejní akademie České republiky, [cit. dne 2. prosince 2009], dostupné na WWW: <http://www.polac.cz/>

Policie České republiky, Policejní školy, [cit. dne 4. prosince 2009], dostupné na WWW:

<http://www.policie.cz/clanek/policejni-skoly-285327.aspx>

6. Abstrakt

KŘIVÁNEK, J. Systém a specifika vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 44 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Karel Krykorka.

Klíčová slova: bezpečnostní sbor, vzdělávání, Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Vězeňská služba České republiky, systém vzdělávání, stupně vzdělávání

Bakalářská práce se zaměřuje na systém vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a hledá jeho specifika. V první části jsem si určil cíle práce, které jsem se pokusil postupně vysvětlit. Moji snahou bylo popsat systém vzdělávání, nastínit stupně vzdělávání a zdůraznit nutnost vzdělávání příslušníků bezpečnostních složek státní správy. Závěrem jsem se zamyslel nad možnými nedostatky v systému vzdělávání bezpečnostních sborů. Cílem této bakalářské práce bylo shrnutí poznatků o systému vzdělávání bezpečnostních sborů České republiky.

7. Abstract

KŘIVÁNEK, J. The system and specifics of the education of security corps members : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 44 p. Thesis supervisor: Mgr. Karel Krykorka.

Key words: Security Forum, Education, Police of the Czech Republic, Fire Brigade of the Czech Republic, The Prison Service of the Czech Republic, education system, levels of education

This thesis focuses on the education system and members of security forces looking for the specifics. In the first part of my objective I declare that I tried to explain gradually. My aim was to describe the system of education, outlining the degree of education and stressed the need for training the security forces of government. Finally, I reflect on the possible shortcomings in the training of security forces. The aim of this thesis was to summarize the training of security forces of the Czech Republic.